

Pielisen kierros

Pielisen kierros on nimensä mukaisesti reitti Pielisen ympäri.

Sen olennaisia vetovoimatekijöitä ovat Vaara-Karjalan pienet kylät ja kaupungit ja maisemat, ennen kaikkea kansallismaisema Koli. Pielisen kierroksen pituus Joensuusta takaisin Joensuuhun on vajaat 300 km.

PIELISEN KIERROKSEN KOHTEITA:

Koli 1

Suomen tunnetuin kansallismaisema, avara ja upea maisema jylhien vaarojen laelta. Kolin vaarat ovat muinaisen vuorijonon, Karelidien, jäänteitä. Karelidit muodostuivat lähes 2 miljardia vuotta sitten, kun mannerlaatat työntyivät vastakkain. Mullistuksessa syntyneet kovat kvartsiittikalliot ovat kestäneet jääkauden kulutusta ja rapautumista ympäristöönsä paremmin.

Karelianismi tarkoittaa 1800-luvun lopulla alkanutta kiinnostusta Karjalaa ja muinaissuomalaisuutta kohtaan. Suomalaisuuden juuria ja kansan identiteettiä etsittiin karjalaisilta runo- ja laulumailta.

Juhani Aho, Eero Järnefelt ja Jean Sibelius vierailivat Kollilla Karjalaan suuntautuneella matkallaan: "Kolin rinteellä asuttiin myös jonkin aikaa. Siellä oli satumaisen kaunista, niitty, haat, lehmisavut ilta-auringossa. Taustalla siintävät vaarat." Aholle Koli antoi inspiraatiota Panu-romaniin. Järnefelt kuvasi Mäkrältä avautuvaa maisemaa ja Sibeliuksen Kolin matkan on arveltu antaneen vaikutteita hänen neljänteen sinfoniaansa.

Puu-Juuka 2

Puu-Juuka on Juuan kirkonkylän vanha keskusta. Alueen vanhimmat rakennukset ovat 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta, ja ne ovat yhä käytössä asuintaloina, asuinkiiketaloina sekä julkisina rakennuksina. Puu-Juussa on huomattava määrä suojeltuja rakennuksia ja se onkin kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde sekä Suomessa harvinaisesti säilynyt esimerkki kirkonkylien rakennusperinteestä. Yksi Puu-Juuan kohokohdista ovat Vikilän talot, joiden pihapiirin rakennukset on nykyään suojeltu.

Pyötikön luostarialue **3**

Pyötikön luostari oli Juuan Vuokon kylässä Pielisen länsirannalla Vihtasuon Kojonniemessä vuosina 1847–1890 toiminut ortodoksinen vanhauskoisten luostari. Erakkomunkit olivat tulleet Suomen puolelle Vienasta ja Aunuksesta uskonnollista vainoa pakoon.

Luostarista on jäljellä kiviaidalla aidattu kalmisto, jossa sijaitsee Nurmeksen ortodoksinen seurakunnan vuonna 1977 rakentama tsasouna. Kalmistossa on kolme restauroitua taitekattoista hirsikehikkoa.

Bomba **4**

Bomban talo on kopio vuonna 1855 Jegor Bombin -nimisen miehen pojalleen Dmitri Bombinille Suojärvellä rakennuttamasta talosta. Talo on rakennettu suurista ja pyöreistä tasapaksuisista hirsistä pitkin sulkanurkin ilman, että on käytetty yhtään rautanaulaa tai minkäänlaisia rautaisia sideosia.

Vuonna 1960 esiintyi ensi kerran julkisuudessa ajatus talon uudelleenrakentamisesta. Hankkeen ensisijaisena viejänä oli Suojärven Pitäjäseura ja vuonna 1975 tehtiin päätös talon rakentamisesta. Nykyään Bomban talossa toimii karjalaista perinneruokaa tarjoava ravintola sekä oluttupa ja kesäterassi.

Murtovaaran talomuseo **5**

Murtovaaran talomuseo on nähtävyys Valtimon Halmejärvellä. Murtovaara on ainoa vaara-asutusmuseo Suomessa. Tila sijaitsee erämaassa kaukana pääteistä, matkaa Valtimon kirkonkylältä on 22 kilometriä. Museon pihaan ei pääse autolla, vaan loppumatka on kuljettava jalkaisin kärrytietä.

Talomuseo on valtakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde. Museo koostuu 16 hirsirakennuksesta eri vuosisadoilta, vanhin vuosiluvulla merkitty on 1700-luvulta oleva "lkäpirtti". Museo antaa selkeän kuvan talonpoikaistalon kehityksen eri vaiheista 1700-luvulta nykypäivään. Pirtin ja uunin eri kehitysvaiheet ovat hyvin nähtävinä samassa pihapiirissä.

Lieksan kirkko **6**

Lieksan kirkko on Reima ja Raili Pietilän suunnittelema Lieksan seurakunnan pääkirkko kaupungin keskustassa. Se valmistui vuonna 1982, kun edellinen C. L. Engelin suunnittelema puinen kirkko oli tuhoutunut tulipalossa vuonna 1979. Kirkon vanha kellotapuli säilyi palossa.

Kirkon pohjakaava ja graniittinen kivijalka viittaavat sitä edeltäneeseen Engelin suunnittelemaan kirkkoon, suuri Andreaanin ristin muotoinen kattoikkuna puolestaan paikalliseen kulttuuriperinteeseen, jossa luterilainen ja ortodoksinen usko ovat vaikuttaneet rinnakkain.

Kirkko on konserttipaikkana jokakesäisillä Lieksan Vaskiviikoilla.

Pielisen museo **7**

Pielisen ulkomuseo sijaitsee kauniissa Lieksanjoen maisemissa Pappilanniemessä. Museon näyttelyt kertovat Pielisen Karjalan historiasta. Paikallisen rakennusperinteen lisäksi museon painopisteenä on metsätyökulttuurin tallentaminen.

Museoalueella on kolme eri vuosisadoilta olevaa pihapiiriä, vanhin rakennus, Lukan pirtti, on vuodelta 1765 ja pihapiirin tupa on sisustettu 1600-lukua edustavaksi. Nuorin pihapiiri, Lieksavoisen mökki, on 1910–1920-luvulta.

"Savotarantaan" on pystytetty neljä kämppää. Kolme vanhinta on tehty hirsistä kirveellä veistämällä ja nuorin parruista. Lisäksi metsätyöosastossa on savotan sauna, talli ja ampari eli hartsuaitta. Savottalaisten asuimistapaa 1800-luvulla edustaa metsäsauna. Metsätyöosastossa on esillä metsätöihin ja uuttoon liittyvää välineistöä ja työkaluja koneellistumista edeltävältä ajalta.

Ruunaa **8**

Ruunaa on valtion retkeilyalue Lieksassa. Alueen pinta-ala on 3 000 hehtaaria, ja se on perustettu vuonna 1987.

Ruunaan alueella on monipuoliset harrastusmahdollisuudet: siellä voi muun muassa patikoida ja kalastaa sekä harrastaa melontaa ja koskenlaskua. Alueella sijaitsee Neitikosken retkeilykeskus, paljon retkeilyreittejä, telttailu- ja tulentekopaikkoja sekä laavuja. Neitikosken on mahdollista tutustua myös pyörätuolilla.

Ruunaalla on 7 koskea 16 km matkalla. Neitikoski on koskialueen keskellä ja tunnettu "stopparistaan," jossa koskimelotjat taituroivat lähes päivittäin. Ruunaan alueella elää karhu, susi, ahma, ilves, metsäpeura, majava ja saukko sekä muita tavallisempia metsän ja vesistöjen eläimiä sekä runsaasti eri lintulajeja.

Paateri **9**

- Eva Rynnäsen ateljee

Paateri on taiteilija ja kuvanveistäjä Eva Rynnäsen (1915–2001) ateljee ja koti, joka sijaitsee Vuonislahden kylässä. Paateri oli Eva Rynnäsen kotitila jo ennen hänen päätoimista kuvanveistäjän uraansa, jossa Paavo ja Eva Rynnänen viljelivät maata ja hoitivat karjaa.

Kauniilla paikalla järven rannalla sijaitseva museo käsittelee vuonna 1953 valmistuneen persoonallisen asuinrakennuksen, tilavan ateljeen, jyhkeähirsisen kirkon ja pyöreän galleriakahvilan. Kaikki rakennukset ovat Evan suunnittelema ja niiden sisällä voi ihaila hänen kätensä jälkiä, veistoksia, reliefejä sekä ainutlaatuisia.

Vornan museotie **10**

Vornan museotie on merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Lieksan ja Joensuun rajalla. Maantien rakennuttivat venäläiset pikkuvihanaikana 1741–1743. Tien varrella taisteltiin Suomen sodan yhteydessä 8.10.1808. Vornan taistelun muistomerkki on museotien varrella.

Vornantie kulkee kauniin vesistöjen ja metsän ympäröimän harjun päällä. Pituudeltaan se on 2,7 kilometriä ja sora-pintainen. Tie on erittäin hyvin säilynyt tierakenteena ja harjun myötä mutkitteleva tielinjaus on pysynyt vuosisatojen ajan pääosin ennallaan. Tien alkupää on sykähdyttävä: harjumaisena ja lammet, miljöön kokonaisuudessaan on vaikuttava.

Kolvanan uuro **11**

Kolvananuuro on rotkolaakso eli uuro Kontiolahden ja Joensuun rajamailla. Kolvananuuron noin 1,5 neliökilometrin suuruinen luonnonsuojelualue muodostui miljoonia vuosia sitten syväksi arveksi kallioperään, ja alueella onkin kiinnostava geologinen historia.

Paikan tekee mielenkiintoiseksi tavanomaisesta poikkeava maisema ja monipuolinen kasvillisuus. Jyrkät kallioseinät ovat kymmeniä metrejä korkeita. Rotkolaakso on noin kilometrin pituinen, paikoin louhikon takia vaikeakulkuinen.